

REFORMÁCIA A LUTHEROVA „SKÚSENOSŤ VO VEŽI“

Lutherova odvaha vzoprieť sa štátnej aj cirkevnej moci na ríšskom sneme vo Wormse vzbudila veľké nadšenie a veľký hnev. Prívrženci v ňom videli Božieho hrdinu, odporcovia pomýleného rebela. Pokusy vysvetliť, odkiaľ pochádzala jeho skalopevná istota a duchovná sila, trvajú dodnes.

Hoci reformačné dianie bolo veľmi zložitá a pôsobilo v ňom veľa rozličných síl a ideových prúdov, jeho najčastejšie diskutovaným spúšťačom je zrejme Lutherova náboženská skúsenosť – tzv. „skúsenosť vo veži“ (*Turmerlebnis*) – nazvaná podľa umiestnenia pracovne, ktorú mal ako profesor teológie vo veži wittenbergskeho kláštora. Hoci táto udalosť patrí k tomu, čo by sme mohli nazvať „mytológiou Reformácie“, nie je celkom jasné, kedy a ako presne sa odohrala. Napriek tomu je potrebné sa pri nej zastaviť, nakoľko sa stala teologickým impulzom reformačných udalostí.

Z Lutherovho života vieme, že náboženstvo bral veľmi vážne a prežíval ho hlboko emocionálne. Ako dvadsaťdvaročný začal v Erfurte študovať právo, ako si to veľmi želal jeho otec. No jeho štúdium práva netrvalo ani dva mesiace, keď pod vplyvom strachu zo smrti v letnej búrke sľúbil sv. Anne, že ak ho zachráni, stane sa mníchom. Svoj sľub napriek otcovmu nesúhlasu splnil a vstúpil do rádu augustiniánov. Povinnosti rehoľného života plnil tak dôsledne, že to jeho nadriadeným robilo starosti, ale pokoj duše nenachádzal. So svojimi mučivými pochybnosťami sa zveroval predstavenému, ktorý ho viedol k štúdiu Biblie a postupne až k pozícii univerzitného profesora. V priebehu jednej z príprav na prednášky došlo k zásadnému obratu v Lutherovom chápaní spásy: zrazu pochopil, že výrok „spravodlivý bude žiť z viery“ znamená, že ospravedlnenie sa dosahuje samou vierou.

Vynechajme staré aj novšie pokusy vysvetliť Lutherovu náboženskú skúsenosť a jeho správanie fyzickou nemocou, psychickými poruchami, obzvlášť zvrhlými hriechmi, či prísny rodinným pozadím a pozrime sa, ako on sám objasňuje svoju teológiu v spise *O slobode kresťana*, ktorý je pripojený k otvorenému listu pápežovi. Oboje bolo napísané „ako znamenie pokoja a dobrej nádeje“ a datované 6. septembra 1520.

„Mnohí považujú kresťanskú vieru za ľahkú vec“ začína Luther, „...pretože ju nikdy nezažili vo svojej skúsenosti, ani neokúsili silu, ktorá sa v nej nachádza. ...Jedna jediná vec je potrebná pre kresťanský život, spravodlivosť a slobodu, a tou je najsvätejšie Božie slovo, evanjelium Kristovo... Slovo Božie nie je možné prijať a pestovať nijakými skutkami, jedine vierou (*sola fide*). A tak je jasné, že ako duša pre svoj život a spravodlivosť potrebuje jedine Božie slovo, tak je aj ospravedlnená jedine vierou a nie skutkami... Čie srdce by sa z toho netešilo? ...Kto by mohol takému srdcu uškodiť alebo ho vystrašiť?“

V druhej časti spisu sa Luther venuje potrebe dobrých skutkov, a nevyhnutnosti „ovládania svojho tela a spolunažívania s ľuďmi“. Ukazuje sa tu, že napriek nebotyčnej istote viery, Luther stojí obidvomi nohami na zemi.